

[Aage Fogh.]

erklæring, der er udsendt, giver ikke tilstrækkelig sikkerhed. I skal forlange forhandling. Og det fik de. Under forhandlingen enedes man om, at overtagelsen først skulle ske til oktober, og spørgsmålet om jagtfredning skulle i henhold til loven behandles i en kommission. Ved denne kommissionsbehandling stillede husmændenes repræsentant krav om en nedsættelse på 10 pct. Det ville man ikke anerkende, og kravet blev da lempet noget fra husmændenes side, således at der skulle ydes en samlet erstatning pr. ejendom på 2 000 kr. Godsejeren tilbød 1 600 kr., og deroverfor blev det sagt, at det kunne være passende dækning for jagtretten, men at der også skulle gives erstatning for ulemper. Det strandede forhandlingerne på. Opmanden i kommissionen, en dommer fra Svendborg, afsagde den kendelse, at godsejerens tilbud skulle følges.

De samvirkende danske Husmandsforeninger var imidlertid stadig af den opfattelse, at der burde gives erstatning for ulemper. Man kan efter mit skøn ikke med rimelighed pålægge en ejendom en sådan fredning og så kun give en lav erstatning for jagtretten; der må da også gives erstatning for ulemperne. Derfor kom sagen til overvoldgift, og dér mødte en fremragende dygtig højesteretssagfører fra København sammen med den tidligere nævnte godsejer Juel, som i kommissionen i sin tid har skrevet under på, at han vil gå med til at give fuld erstatning både for økonomiske tab og ulemper. Disse to overvoldgiftsmedlemmer holdt fast ved, at husmændene ikke skulle have 1 600 kr. i erstatning, men kun 800 kr.; det, godsejeren havde tilbudt, var alt for meget, det måtte nedsættes til det halve. Hvorfor?

Jo, sagde højesteretssagføreren, for det første fordi 5 kr. i leje pr. tønde land om året for denne jagtret var for meget, det måtte sættes ned til 4 kr.; for det andet fordi den kapitaliseringsfaktor — som godsejeren selv havde valgt — 25, var alt for høj og måtte nedsættes til 14. På dette grundlag kom man til det resultat, at husmændene kun burde have 800 kr. i erstatning.

Hvem var nu den opmand, hvem var dommer i den situation? Først var der ud-

peget en dommer i Fåborg. Det beklagede Husmandsforeningerne sig over, idet de syntes, det burde være en dommer, der var så fjerntboende, at der ikke var tale om, at han var påvirket. De ville gerne have en jysk dommer, men det kunne de ikke få. Forslaget om dommeren i Fåborg blev fastholdt, men han blev syg og kunne ikke deltage i voldgiften. I stedet valgte amtmanden i Svendborg en afgået dommer på 75-80 år. Jeg vil derfor rejse det spørgsmål, om det virkelig kan være rigtigt, at det bliver betroet en mand, der er afgået for 5-6 år siden på grund af alder, at træffe afgørelse i en sag som denne, der har betydning for 700-800 lejehusmænd i Danmark. Man bør dog betænke, at her er tale om de mest privilegerede landmænd, vi har, vore godsejere, der ejer tusinder af hektar land, og som ønsker jagtfredning på de dårligst stillede landmænds agre, men ikke ønsker at betale for den.

Derfor synes jeg, det burde være sådan, at ombudsmanden kunne tage stilling hertil. Jeg er klar over, at den mulighed ikke er til stede i øjeblikket, men den burde være det. Det burde være underlagt ombudsmandens afgørelse, om en amtmand, ligegyldigt om det er i Svendborg eller et andet sted, til opmand kan udpege en dommer, der er 75-80 år. Det fremgår i hvert fald af den kendelse, der er afsagt, at den opmand, der her er tale om, overhovedet ikke på noget område har taget noget som helst hensyn til de argumenter, husmændene fremførte. De har skaffet bevis for, at jagtlejen på Langeland ligger fra 10 kr. helt op til 20 kr. pr. tønde land. Vi har bevis for, at en godsejer har beregnet sin jagtret på en gård på 600 tdr. land til en værdi af 5 000 kr. om året. Alligevel siger denne gamle dommer og opmand: det har ingen betydning, for jagtretten på sådan en lille ejendom er ikke nær så meget værd. Han har formentlig aldrig set, hvordan forholdene er på det sted, hvor der skal jagtfredes.

Jeg er altså klar over, at en sådan sag ikke kan indbringes til ombudsmandens afgørelse i dag, men jeg er også indforstået med, at overalt, hvor denne kendelse bliver bekendt, vil alle, navnlig alle landmænd, være ganske enige om, at det er en fuldkommen urimelig afgørelse, der er truffet, og at den rammer de dårligststillede land-